

Sygn. akt III AUa 405/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 r. w Szczecinie

sprawy E. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

skarga o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. w sprawie VI U 1659/11 z dnia 27 stycznia 2012r., o przyznanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 kwietnia 2013 r. sygn. akt VI U 141/13

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 405/13

UZASADNIENIE

E. A. 18 lutego 2013 r. złożyła skargę o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 stycznia 2012 roku w sprawie VI U 1659/11, oddalającego odwołanie od decyzji, którą zawieszono wypłatę emerytury ubezpieczonej. Jako podstawę wskazała orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K2/12. Wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i wypłatę świadczeń z odsetkami.

Organ rentowy wniósł o oddalenie skargi o wznowienie postępowania za okres do 28 lipca 2012 r. i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2013 roku sygn. akt VI U 141/13 zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 stycznia 2012 roku i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 7 października 2011 roku znak (...) w ten sposób, że świadczenie emerytalne ubezpieczonej E. A. nie ulega wstrzymaniu.

W toku postępowania Sąd Okręgowy ustalił, że E. A., pozostając w stosunku pracy, nabyła prawo do emerytury od dnia 01 marca 2009 roku.

Decyzją z dnia 7.10.2011r. organ rentowy wstrzymał z dniem 01.10.2011 r. wypłatę emerytury ubezpieczonej na podstawie art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (w związku z nowelizacją przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 16 grudnia 2010r.), albowiem ubezpieczona pozostawała w stosunku pracy. Ubezpieczona złożyła odwołanie od decyzji, które zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. z dnia 27 stycznia 2012 roku w sprawie VI U 1659/11.

Istotny w sprawie był wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., w sprawie K 2/12, w myśl którego art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 konstytucji. Wyrok został opublikowany w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 r. pod poz. 1285.

Sąd Okręgowy zważając na treść powyższego orzeczenia, a także art. 190 § 4 Konstytucji RP oraz 412 § 2 kpc uznał, że skoro ubezpieczona nabyła prawo do emerytury przed 2011 r., to nie zachodziły podstawy do zawieszania wypłaty świadczenia i tym samym konieczną była zmiana zaskarżonego wyroku i decyzji z dnia 7.10.2011r.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu:

-Naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r.. Nr 15.3, poz. 1227) przez jego błędną wykładnię, skutkującą zmianą zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego- Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wlkp. z dnia 27.01.2012r., sygn. akt: VI U 1659/11 oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego z dnia 07.10.2011 r. w sytuacji gdy przedmiotowa regulacja prawna nie uzasadniała nakazania organowi rentowemu podjęcia wypłaty spornej emerytury od dnia 01.10.2011r., tj. od dnia jej zawieszenia, w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r., sygn. akt K 2/12, 2/ art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02.04.1997r. (Dz.U.1997.78.483) przez jego niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r., sygn. akt: K 2/12. ma moc wsteczną (ex tunc) w sytuacji gdy zastosowanie przedmiotowej regulacji prawnej powinno skutkować przyjęciem mocy obowiązującej wyżej wymienionego wyroku od dnia jego wejścia w życie, tj. od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw w dniu 22.11.2012r. i na przyszłość (ex nunc) wobec nie określenia przez Trybunał Konstytucyjny w /w wymienionym wyroku innego terminu utraty mocy obowiązującej art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

-Naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 412 § 1 i 2 k.p.c. przez ich błędną wykładnię w wyniku przyjęcia, że rozpoznanie niniejszej sprawy na nowo w granicach zakreślonych podstawą wznowienia skutkowało nakazaniem organowi rentowemu, podjęcia wypłaty emerytury od dnia 01.10.2011r, w sytuacji gdy zastosowanie sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r., sygn. akt: K 2/12, powinno skutkować nakazaniem organowi rentowemu wypłaty emerytury od dnia 22.11.2012r., które to uchybienia miały istotny wpływ na wynik sprawy.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i przyznanie ubezpieczonej prawa do emerytury od dnia 22.11.2012 r., tj. od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezpodstawna. Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są prawidłowe, a wyprowadzone z nich wnioski prawne nie budzą zastrzeżeń. Ustalenia te i rozważania sąd odwoławczy podziela i przyjmuje za własne.

Podstawą wznowienia postępowania w sprawie jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, który uznał za niezgodny z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wyrok ten wszedł w życie z dniem jego opublikowania w Dzienniku Ustaw, tj. w dniu 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., nr 1285). Bez wątplenia w oparciu o analizowane przez Trybunał Konstytucyjny przepisy organ rentowy decyzją z dnia 7 października 2011 r. wstrzymał ubezpieczonej prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. w związku z brakiem dowodu rozwiązania stosunku pracy. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim na tej samej podstawie oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Obecnie, Sąd Apelacyjny analizując całość sprawy doszedł do przekonania, że nie tylko zaistniały przesłanki uzasadniające wznowienie postępowania z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie (art. 401¹ k.p.c.), ale także podstawy do uwzględnienia skargi, poprzez zmianę objętego skargą orzeczenia w sposób, w jaki uczynił to sąd pierwszej instancji.

W piśmiennictwie dotyczącym wznowienia postępowania przyjmuje się, że skutkiem pośrednim stwierdzenia niezgodności kontrolowanego aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub aktem normatywnym wyższego rzędu jest - obok skutku bezpośredniego w postaci utraty przez akt normatywny mocy obowiązującej - możliwość podważenia rozstrzygnięcia sądowego lub administracyjnego podjętego na podstawie aktu normatywnego, którego w dacie rozstrzygnięcia sprawy dotyczyło domniemanie konstytucyjności, a który po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy został uznany za niekonstytucyjny. Oczywiście jest więc, że wznowienie postępowania w takich sytuacjach ma doprowadzić do sanacji postępowania sądowego (lub administracyjnego) opartego na niekonstytucyjnym akcie prawnym. Należy tym samym przyjąć, że po wznowieniu postępowania będzie się ono toczyć z pominięciem tych niekonstytucyjnych przepisów. W przeciwnym razie nieracjonalne byłoby dopuszczenie do wznowienia postępowania, które miałyby się toczyć na podstawie niekonstytucyjnego aktu prawnego, chociaż przez pewien czas obowiązującego.

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie przeważa pogląd o skuteczności ex tunc wyroków Trybunału Konstytucyjnego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007/6/79; uchwały z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNP 2001/23/685; z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004/9/136; z dnia 23 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, OSNC 2005/4/61; z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006/5/81 i z dnia 19 maja 2006 r., III CZP 26/06, OSNC 2007/3/39 oraz wyroki z dnia 10 listopada 1999 r., I CKN 204/98, OSNC 2000/5/94; z dnia 19 grudnia 1999 r., I CKN 632/98, niepubl.; z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 272/00, niepubl.; z dnia 15 stycznia 2003 r., IV CKN 1693/00, niepubl.; z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004/7-8/132, ze sprost. OSNC 2004/10/131; z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005/4/54; z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005/9/161; z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, niepubl.; z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 457/04, niepubl.; z dnia 7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" 2005, nr 21, s. 1027; z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, niepubl.; z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, niepubl.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, niepubl.; z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009/1/16; z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009/10/172 i z dnia 10 grudnia 2009 r., III CSK

110/09, OSNC 2010/5/82, a także postanowienia z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAP 2001/10/331 i z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, niepubl.). Przedstawione tu stanowisko aprobuje Sąd Apelacyjny. Od zasady skuteczności wyroku Trybunału Konstytucyjnego ex tunc istnieją wyjątki mające podstawę w przepisach Konstytucji, które jednak nie zachodzą w okolicznościach tej sprawy. W reakcji na zarzuty apelacji odnotować jedynie wypada, że jednym z takich wyjątków jest sytuacja, gdy Trybunał Konstytucyjny wskazuje datę uchylecia aktu normatywnego, który uznał za niezgodny z przepisem lub też odroczy obowiązywanie swego wyroku. Ponieważ jednak żadna z tych sytuacji nie zaistniała w związku z analizowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., to kwestia skuteczności tego wyroku nie może budzić wątpliwości.

Na tej podstawie oraz zgodnie z przytoczonymi rozważaniami odnośnie mocy wstecznej wyroków Trybunału Konstytucyjnego zdaniem Sądu Apelacyjnego należało przyjąć, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. ma w tym przypadku skutki retroaktywne. Utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów art. 103a ustawy emerytalnej w związku z art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw nastąpiła od daty ich uchwalenia, jednak przepisy te w zakresie oznaczonym w wyroku Trybunału są niekonstytucyjne od początku.

Jak wynika z powyższego, w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. prawo do emerytury dla ubezpieczonej, która nabyła je z dniem 1 marca 2009 r., mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury i które było jej wypłacane, zostało zachowane także od dnia 1 października 2011 r., o czym trafnie orzekł sąd pierwszej instancji.

Z tych przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja organu rentowego nie zawiera usprawiedliwionych podstaw, dlatego też zgodnie z art. 385 k.p.c. uległa oddaleniu.